

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 12.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

AZ ÍRÁSBELI VIZSGA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A vizsgázó teljesítményének értékelésére nem lehet hatással, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli az esszé és esetelemzés megoldásának lehetséges tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldást el kell fogadni.

A dolgozatot piros színű tollal kell javítani és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a súlyosabb helyesírási, nyelvhelyességi stb. hibákat.

A feladatok alatt található négyzetben az elérhető maximális pontszám van feltüntetve, az értékelő a mellette levő üres négyzetbe írja az általa megállapított pontszámot.

Amennyiben a vizsgázó a II. rész mind a két feladatsorából oldott meg feladatokat, és nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyiknek az értékelését akarta, az érettségi dolgozatot értékelő tanár feladata annak eldöntése, melyik megoldás a tartalmasabb, majd azt értékeli.

Egyes esszéfeladatoknál a tanuló két kérdés megválaszolása közt választhat, de csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont. Amennyiben tévedésből mind a két feladatot megoldja a vizsgázó, és nem jelöli áthúzással, melyiket értékeljék, az érettségi dolgozatot javító tanár dönti el, hogy melyik feladat kidolgozásáért jár több pont, és azt veszi figyelembe.

Amennyiben bármely feladat értékelésénél a tématarítás kompetenciát nulla ponttal értékeli a javító, azaz úgy ítéli meg, hogy a vizsgázó egyáltalán nem a megfogalmazott feladatot oldotta meg, a feladat egészének értékelése nulla pont, más kompetenciára vagy szempontra pontszám nem adható.

Az értékelő a javítás, értékelés végeztével kitölti a vizsgázó által elért összpontszámot tartalmazó táblázatot.

Az adható fél pontok miatt előfordulhat, hogy az adott feladat esetében az elért pontszám nem egész szám. A kerekítés azonban nem feladatonként történik!

Ha szükséges, kerekítést egyszer végzünk: a feladatonként elért pontszámokat összeadva, a kapott összpontszámot (írásbeli vizsgarész pontszámát) kerekítjük!

I. rész**Társadalomismeret és jelenismeret****1. Esszé (A)**

Szempontok, kompetenciák	A. A nők helyzete a rendszerváltás utáni Magyarországon	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témataartás	A válasz a nők helyzetére, az emancipáció társadalmi következményeire fókuszál, az elmúlt 20 év hazai viszonyait elemzi.	1
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emel ki a vizsgázó, pl.: a jogi egyenlőség nem biztosítja az esélyegyenlőséget. Kiemelheti, hogy a továbbtanulási lehetőségek jók, a diplomás nők aránya már magasabb, ugyanakkor a vezetői posztokon kevés a nő. Elemezheti a nők karrierlehetőségeit, a családos, illetve a szingli lét és a karrier összefüggéseit. Említheti, hogy a konzervatív értékrendű pártok preferálják a családot, a nők otthon maradását. Vizsgálhatja az állam szerepét és lehetőségeit a gyermekvállalás miatt hátrányba kerülő nők támogatásában, az adókedvezmények nyújtásában. Tudja, hogy az elmúlt évtizedekben nem javult a helyzet. Tisztában van vele, hogy a növekvő munkanélküliség a nők esélyeit fokozottan rontja. Kitérhet arra is, hogy a gazdasági válságot kezelő csomag változásokat tervez a GYED, GYES terén, ami hatással lehet a nők jövőbeni gyermekvállalására.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a női egyenjogúság és esélyegyenlőség társadalmi, gazdasági, szociológiai, erkölcsi vonatkozásairól. Szakkifejezéseket használ, például: emancipáció, esélyegyenlőség, karrier, szerepkonfliktus, munkavállalás, állásinterjú, női identitás.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz, például: a munkakeresés, az egyenlő bérek elve, a jogi lehetőség és a mindennapi hátrányok viszonya. A vizsgázó az elemzés komplexitására törekszik, ezért érinti az állam felelősségét, a közvélemény álláspontját, a női identitás körét.	2
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét megfogalmazta, megindokolta. Életszerű példákat említett. Legalább kettő, a médiából ismert példát említett, például: a kisgyermekesek hátránya álláskeresésnél, a magyar parlamentben alacsony a nők aránya, ezért kötelező arányú listára tettek javaslatot.	2
Összesen		15

1. Esszé (B)

Szemponatok, kompetenciák	B. A halmozottan hátrányos helyzet társadalmi okai	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témataratás	Értelmezi a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát. A válasz a halmozottan hátrányos helyzet társadalmi okaira fókuszál, és nem az egyéni felelősség vagy egészségi állapot bemutatásánál ragad le.	1
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emel ki a vizsgázó, például: a családi minta szerepét, a hátrányos földrajzi adottságok következményeit. Kiemelheti a kisebbségek, főleg a romák nehéz helyzetét. Említheti, hogy az alacsony iskolai végzettségűek milyen nehezen találnak munkát. Vizsgálhatja az állam felelősségét abban, hogy például a szakmunkásképzés sikertelen, hogy milyen nagymértékű az iskolai lemorzsolódás, hogy még mindig vannak romatelepek, hogy egyre erősödik a rasszizmus.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	A feleletből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a hátrányos helyzet társadalmi, gazdasági, szociológiai vonatkozásairól. Szakkifejezéseket használ, például: esélyegyenlőség, diszkrimináció, attitűd, pozitív diszkrimináció, depriváció.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz, például: az oktatás és a munkaerőpiac szempontjait vizsgálja. A vizsgázó az elemzés komplexitására törekszik, ezért érinti a családi és a földrajzi vonatkozásokat is.	2
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét megfogalmazta, megindokolta. Életszerű példákat említett. Legalább két, a médiából ismert példát említett, például: a halmozottan hátrányos helyzetűek a felvételin biztosított többletpontok ellenére alig jutnak be a felsőoktatásba, vannak olyan falvak, ahol csak az önkormányzatnál tudnak munkát biztosítani számukra, nincs más munkalehetőség.	2
Összesen		15

2.

Szemponatok, kompetenciák	A nemzetiségek helyzetének elemzése	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	Felismeri, hogy az asszimiláció lassítása fontos, ehhez állami segítségnyújtásra van szükség. Érezhető, hogy a nemzetiségi kérdés emberjogi kérdés is a diák számára.	1
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	Felismeri az asszimiláció lehetőségét. Megállapíthatja az állam fokozott felelősségét, megemlítheti az oktatás és a média szerepét. Elfogadja, hogy a családoknak is van közvetlen egyéni felelősségük. Tudja, hogy a kérdés összefügg a demokráciával.	3
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az elemzésből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a kisebbségek életének a társadalmi nehézségeiről, a kisebbségvédelem területéről. Szakkifejezéseket használ, például: felelősség, társadalom, emberi jog, demokrácia, helyesen említ nemzetiségeket.	2
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	Tárgyalásakor különböző nemzetiségek kulturális, nyelvi, tradicionális helyzetét is vizsgálja. Etikai állásfoglalásra is képes.	1
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt, jövőbeli feladatot. Állításai mellett logikusan érvel.	1
Összesen		10

3.

Szemponatok, kompetenciák	A családok eladósodásáról esetelemzés	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témataratás	A válasz a hitelfelvétel családi és gazdasági problémáira fókuszál. Elemzi a leírt esetet.	1
Lényegkiemelés, témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A feleletben lényeges elemeket emelt ki a vizsgázó. Megállapítja például, hogy Baloghék túlvállalták magukat, nem számoltak a forint értékének romlásával, a gazdasági recesszióval, az egyéni nehézségekkel. Adósságspirálba kerültek. Tudja, hogy a forint/euró átváltási arány befolyásolja a törlesztőrészletet, ha a hitelt – az alacsonyabb kamatok miatt – devizában vették fel.	2
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az elemzésből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a magyarországi munkavállalók helyzetéről, a hitelfelvétel kockázatairól. Felismeri, hogy a pillanatnyi és hosszú távú gazdasági/gazdaságossági érdekek ellentmondóak lehetnek. Felismeri a családi rossz döntés általánosítható vonásait.	2
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Önálló véleményét Baloghék eladósodásáról, a hitelfelvételről, uzsorakamatról, jelzálogkölcsönről, lízingről megfogalmazta.	1
Összesen		7

4. Táblázat elemzése

6 pont

- a) hat vagy 6
- b) Balaton, illetve Budapest, Közép-Duna-vidék
- c) Tisza-tó
- d) hamis

(Minden jó megoldás 1 pont.)

Példa a véleménykifejtésre:

Az idegenforgalom ellátására sok élők munkára van szükség; szervezőkre, ügyintézőkre, takarítókra, idegenvezetőkre, éttermi dolgozókra. A szállodaipar megrendeléseket ad az építőiparnak, a kereskedelemnek, a fuvarozásnak, vásárlója lesz bútoroknak, ágyneműknek, takarítószereknek. Aki kirándul, más szolgáltatásokat is igénybe vesz, például: koncert, múzeum, wellness. Az idegenforgalom szempontjából olyan területek is előtérbe kerülhetnek, ahol más munkalehetőség nincs.

(Legalább két helyes megállapítás esetén jár a 2 pont.)

5. Fogalom meghatározása**3 pont**

- a) terrorizmus
- b) tömegkommunikáció
- c) antiszemitizmus

(Minden jó megoldás 1 pont.)

6. Fogalom meghatározása**2 pont**

Tradíció: D
Negatív utópia: C

(Minden jó megoldás 1 pont.)

7. Kiegészítés**5 pont**

1. jelen
2. jövő
3. helyi/nemzeti/lokális
4. globális/nemzetközi
5. Az energiatermelés/ipar/mezőgazdaság
6. városfejlesztés/kereskedelem/áruszállítás

(Minden jó megoldás fél pont, összesen 3 pont.)

- a klímaváltozás elleni védekezés: CO₂ kibocsátás, freongáz, korom csökkentése ...

(Minden jó megoldás fél pont, összesen 1 pont.)

- a biológiai sokféleség megőrzése: növények, állatok, élőhelyek védelme ...

(Minden jó megoldás fél pont, összesen 1 pont.)

8. Érvelés**2 pont**

Új alkotmányt kellene kiadni, mert a jelenlegi még az 1949-es módosítása, ami látszik a számozáson, *vagy* bár minden más benne, mint a sztálini mintájában, de zavaró a rajta szereplő évszám, *vagy* változott annyit a társadalom, hogy ezt tükrözni kell, *vagy* az alkotmányozó feladat érdekében konszenzusra kellene tudni jutni ... *(1 pont)*

Nincs szükség új alkotmány kiadására, mert a jelenlegi is jól betölti feladatát, *vagy* a jelenlegi változaton is átvezethetők a módosítások, *vagy* reménytelen kialakítani a módosításhoz szükséges 2/3-os parlamenti többséget ... *(1 pont)*

9. Csoportosítás**5 pont**a) *(Minden jó megoldás fél pont, összesen 3 pont.)*

Minden magyar állampolgárra vonatkozik	14 éven aluli gyermekkorúakra vonatkozik	Csak 18 éven felüliekre vonatkozik
A	C, D	E, F

Nem írható egyik oszlopba sem: Bb) *(Minden jó megoldás fél pont, összesen 1 pont.)*

Nemzetközi egyezmény: pl.: az ENSZ gyermekjogi egyezménye /
az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata.

Hazai jogszabály: pl.: a közoktatási törvény / a családjogi törvény / az esélyegyenlőségi törvény.

c) *(Minden jó megoldás fél pont, összesen 1 pont.)*

A gyermekek életkori sajátosságaik miatt kiszolgáltatottabbak, *vagy* zárt közösségben élnek, *vagy* életükhöz, fejlődésükhöz nélkülözhetetlen mások segítsége, *vagy* nem képesek önvédelemre, önérvényesítésre, *vagy* előfordulhat, hogy olyanok is ártnak nekik, akikre nevelésüket bízták.

II. rész

A. Gazdasági alapismeretek

1. Kiegészítés

4 pont

- a) kínálat
- b) korlátolt felelősségű társaság (kft.)
- c) csökkentik, visszafogják, korlátozzák *(bármely hasonló tartalmú megoldás elfogadható)*
- d) (reprezentatív) szakszervezet(ek)

(Minden jó megoldás 1 pont.)

2. Igaz-hamis állítások

3 pont

- a) Igaz
- b) Hamis
- c) Hamis
- d) Hamis
- e) Hamis
- f) Igaz

(Minden jó megoldás fél pont.)

3. Fogalom meghatározása

3 pont

- 1. B
- 2. D
- 3. C

(Minden jó megoldás 1 pont.)

4.

Szemponatok, kompetenciák	A külföldi tőkebefektetés; elemzés	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	Az elemzés mondatokból áll, logikusan és szabatosan felépített szöveget alkot. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	A külföldi tőkebefektetések egy ország gazdaságára gyakorolt előnyeit és hátrányait elemzi.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri a külföldi beruházások fontosságát a tőkehiány és a munkanélküliség csökkentésében, a technológiai fejlődésben, a hazai gazdaság ösztönzésében. Utal a magyarországi tőkebefektetések és a szomszédos vagy hasonló helyzetű országok közötti különbségekre. Bemutathatja az olcsó munkaerő és a profit kivonásának veszélyeit.	4
A szakmai nyelv használata	Használja a multi(nacionális) vállalat, tőkebehozatal, export, import, munkaerő, munkanélküliség stb. kifejezések nagy részét, esetleg a zöldmezős beruházás, profitkivonás, beszállító fogalmakat is.	2
Önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményét is megfogalmazza.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5

5.

Szemponatok, kompetenciák	Hitelfelvétel; elemzés	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. A vizsgázó sem súlyos nyelvtani, sem pedig helyesírási hibát nem vétett.	1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	Az esetelemzés mindvégig a devizahitelek veszélyeit vizsgálja, a hitelfelvevők számára a kockázat csökkentésére ad javaslatot.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri a devizahitelek árfolyamkockázatának, illetve a változó kamatozású hiteleknek a veszélyeit. Tisztában van azzal is, hogy a devizahitelek alacsonyabb kamatlábbal vehetőek fel, viszont a havi törlesztés összege változó. Javaslat a kockázatok csökkentése, a forint alapú, illetve fix kamatozású hitelek felvétele lehet. (A válság hatására megnövekedett magyar kamatlábak is csökkentik a két különböző forrású hitel közötti különbséget, hiszen az olcsóbb külföldi hitelek kockázatát a magas hazai kamatlábak is ellensúlyozzák.) A jelölt tudhatja, hogy 2009-től a bankok számára megszigorodott a kamatok, költségek és díjak egyoldalú módosításának lehetősége.	4
A szakmai nyelv használata	Használja a (valuta)árfolyam, árfolyamkockázat, infláció, inflációs ráta, változó, illetve fix kamatláb, törlesztőrészlet stb. fogalmak többségét.	2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmazza önálló véleményét is.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5

B. Pszichológia

1. Esszé (A)

Szempontok, kompetenciák	A. A fizikai és a szociális észlelés különbségei	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás, lényegkiemelés	Valóban a fizikai és a társas észlelés különbségeiről ír, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
Témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Feltárja, hogy a szociális észlelés számos lényeges vonatkozásban különbözik a fizikai tárgyak észlelésétől. Míg a fizikai világ tárgyainak észlelése főképpen a közvetlenül megfigyelhető, felszíni tulajdonságokra irányul, addig a szociális tárgyak, így az emberek észlelése túlnyomórészt olyan tulajdonságokat érint, amelyek közvetlenül nem megfigyelhetők, hanem következtetni kell rájuk. Ez azt jelenti, hogy szociális észlelési ítéleteket sokkal nehezebb hozni, mint a fizikai világra vonatkozó ítéleteket, tehát a hibalehetőségek is nagyobbak.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a fizikai, szociális észlelés, objektív, szubjektív, elfogult, előítélet, beállítódás stb. szakkifejezéseket.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, problémaközpontúsága	Kifejtésében megjelenítheti, hogy előzetes beállítódásaink, saját személyiségünk mennyiben befolyásolja mások észlelését, például hajlunk arra, hogy a hozzánk hasonló emberekben jó tulajdonságokat, míg a tőlünk különbözőekben rossz tulajdonságokat lássunk meg. Kitérhet arra is, hogy az érzelmileg színezett kapcsolatainkat torzítva észleljük. Ezt nevezzük motivációs elfogultságnak.	4
A téma aktualizált (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása), önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, vagy példával illusztrálja az esszében megfogalmazott elméleti ismereteit.	4
Összesen		20
Összesen/2		10

1. Esszé (B)

Szemponatok, kompetenciák	B. A térszabályozás zónái az emberek közti társas interakciókban	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témataratás, lényegkiemelés	Valóban a társas interakciók térszabályozásáról ír, és nem tér ki lényegtelen témák irányába.	2
Témájának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Megfogalmazza, hogy a távolság, amelyet a kommunikációban egymással szemben elfoglalunk, függ a közöttünk lévő kapcsolat személyességétől. Négy távolságzónát figyeltek meg a vizsgálatok során: 0–60 cm-ig az intim viszonyban lévők közelítik meg egymást, 60–120 cm-ig terjed a személyes viszony zónája, 120 cm-től körülbelül 3 méterig a kapcsolat személytelen, de társalgási viszony van a partnerek között. Végül 3 méteren túl kezdődik a nyilvánosság, azaz ebben a távolságban általában semmi kapcsolat nem áll fenn, de szónokok, tanárok elfogadottságát épp az növelheti, ha ilyen távolságról is személyessé tudják tenni a viszonyt.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja a témába vágó szakkifejezéseket, személyes tér, térszabályozás, intim, személyes, társalgási, nyilvánosság stb.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, problémaközpontúsága	Több szempontból is megvizsgálja a kérdést, például összeveti, hogy különböző személyiségű emberek mekkora személyes teret alakítanak ki maguk körül. Megfigyelték például, hogy agresszív emberek kevésbé megközelíthetőek, nagyobb a territóriumuk. Különböző kultúrák térszabályozását is összehasonlíthatja, például a skandináv és a mediterrán országok gyakorlatát a személyes interakciók tekintetében.	4
A téma aktualizált (életszerű, saját, vagy a médiából ismert példák alkalmazása), önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt, vagy példával illusztrálja a térszabályozás kérdéskörét, például megemlítheti még a territoriális viselkedés embernél megfigyelhető jelenségeit, a térszabályozás nonverbális jelzéseit.	4
Összesen		20
Összesen/2		10

2.

Szemponatok, kompetenciák	Az eset értelmezése	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	Valóban a szerepviselkedés, szerepelvárások, szerepkonfliktusok témakörében mozog, és nem tér ki lényegtelen elemek irányába.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Felismeri, hogy a szerepek különböző társadalmi helyzetekhez, státuszokhoz, funkciókhoz kapcsolódó elvárások, viselkedések együttese, melyeket az egymással kapcsolatban levők az adott helyzet követelményeinek megfelelően kölcsönösen elvárnak egymástól. Gyökerei részben biológiaiak, például a nemi szerepek; részben státuszhoz köthetők, szocializációs eredetűek, melyek magukban foglalják a személy számára előírt attitűdöket, értékeket is. Szerepkonfliktus akkor alakul ki, ha az egyén egyszerre többféle, egymásnak ellentmondó szerepelvárásnak kell, hogy megfeleljen. Modern társadalmakban nagyobb az esély a szerepkonfliktusra, mivel sokféle szerepe van egy embernek is, és az ezekhez tartozó értékek sem egyértelműek.	4
A szakmai nyelv használata	Használja a szerep, konfliktus, szocializáció, elvárás stb. kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, esetleg életből vett példával illusztrálja az esetben vázolt jelenségek körét, például megemlíti a szerepkonfliktus megoldásának jó és kevésbé hatékony eszközeit (helyzet újradefiniálása, kibúvókeresés, racionalizálás, megterhelő szerepből kilépés stb.).	1
Összesen		10
Összesen/2		5

3.

Szemponatok, kompetenciák	Ismertetés	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyes- írás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, problémaközpontúság	Valóban a csoportközi konfliktusról ír, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Kifejti, hogy csoporttagságunk csak annyiban járulhat hozzá pozitív önértékelésünkhöz és identitásunkhoz, amennyiben saját csoportunkat más hasonló csoportoktól különbözőnek és jobbnak látjuk. Az emberek erősen hajlanak arra, hogy saját csoportjaikat túlértékeljék, és mások csoportjait leértékeljék. Valahányszor két csoport verseng egymással, a csoportok tagjai a két csoport különbségeit felnagyítva észlelik. A csoportközi konfliktus azáltal csökkenthető, ha a csoportok tagjai személyes kapcsolatba kerülnek egymással, árnyaltabbá és személyesebbé válnak kapcsolataik. Ha fejlesztjük az információk átgondolt, kritikus feldolgozására való készséget, akkor a meglévő sztereotípiák és a hozzájuk kapcsolódó negatív attitűdök mérsékelhetőek. Közös, fölérendelt cél is közelebb hozhatja egymáshoz az addig versengő csoportokat.	4
A szakmai nyelv használata	Használja a csoport, konfliktus, sztereotípiá, versengés, kooperáció stb. kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása	Megfogalmaz önálló véleményt, vagy életszerű példával szemlélteti esetelemzését.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5